

Szent István Egyetem
Gépészmérnöki Kar

Környezetipari rendszerek Intézet
Fizika és Folyamatirányítási Tanszék

2017 szeptember

TANTÁRGYI ISMERTETŐ

A tantárgy címe (magyarul, angolul) és kódja:

FIZIKA I / PHYSICS I SGMFFX11XXN

Tárgyfelelős: Dr. Seres István, egyetemi docens

Hallgatók: GM Kar 1. évfolyam (BSc) gépészmérnök, mechatronikai mérnök, mezőgazdasági gépészmérnök, műszaki menedzser nappali tagozat.

A tárgy oktatásának célja:

A tantárgy célja az alkalmazásokhoz kapcsolódóan modern fizikai alapismeretek megadása, a természettudományos és műszaki műveltség növelése, a természettudományos modellalkotás fejlesztése. A tantárgy a klasszikus fizikából a mechanika, hullámtan, hangtan, hidrosztatika, hidrodinamika és a termodinamika részekkel foglalkozik. A tárgyhoz kapcsolódó laboratóriumi munka célja alapvető mérési módszerek, mérésiértékelés és az SI mértérendszer használatának megismertetése.

Előtanulmányok: A tárgy feltételezi a középiskolai fizika és matematika tananyag ismeretét és a Matematika, a Számítástechnika és a Kémia tárgyak egyes fejezeteire épül.

Kötelező előtanulmány: Fizika alapismeretek tárgya

Félévértékelés: gyakorlati jegy (4 kredit)

Tematika:

A foglalkozások **2 óras** előadások és **2 óras** gyakorlatok keretében folynak az órarend szerinti helyen és időben.

	Előadás	Gyakorlat
1. hét	Az SI mértékegység rendszer. A mechanika alapjai. Kinematika. Átlagsebesség, pillanatnyi sebesség. Az egyenes vonalú és körmozgás alapfogalmai. Centripetális gyorsulás. Ferde hajítás.	Feladat megoldás
2. hét	A dinamika alaptörvényei. Newton axiómái. Tömegpont és pontrendszerek dinamikája. Gyorsuló koordináta rendszerek. Tehetetlenségi erők. Centrifugális erő, Coriolis erő.	Feladat megoldás
3. hét	Konzervatív és disszipatív erők. Rugóerő, súlyerő, súrlódási erő. Lendület. Tömegközépponti tétel. Helyzeti energia, mozgási energia. Teljesítmény. Munkatétel. Megmaradási törvények a mechanikában.	Feladat megoldás
4. hét	Merev test. Merev test szabadsági foka, elemi mozgásformái. A merev test mozgásegyenletei. Tehetetlenségi nyomaték, forgatónyomaték, perdület. Steiner tétel. Pappus tétel.	Feladat megoldás

5. hét	Deformálható szilárd testek mechanikai tulajdonságai. Hooke test. Harmonikus rezgőmozgás dinamikája. Matematikai és fizikai inga.	Feladat megoldás
6. hét	Hullámok. Longitudinális és transzverzális hullámok. Hangtan. Hangintenzitás. dB skála. Fon skála. Az emberi fül hangtani jellemzői (hallásküszöb, fájdalomküszöb, frekvencia tartomány). Infrahang, ultrahang. Doppler effektus.	Feladat megoldás
7. hét	Hidrosztatika és hidrodinamika alapok. Nyomás. Pascal törvény. Archimédesz törvény. Barometrikus magasságformula. Zsilipre ható erő. Felületi feszültség. Kapillaritás.	Feladat megoldás
8. hét	Folyadékok és gázok lamináris és turbulens áramlása. Kontinuitási törvény. Bernoulli törvény. Viskozitás. Newtoni és nem newtoni folyadékok áramlása. Áramlások hasonlósága. Reynolds és Euler szám. Reológia alapjai. Hagen-Poiseuille törvény. Stokes és Newton-féle közegellenállási törvény. Szedimentáció	1. labormérés
9. hét	Projekthét	pótlások
10. hét	Fenomenologikus termodinamika alapjai. Termodinamikai rendszer. Komponensek. Fázisok. Állapothatározók. Belső energia. Hőhatás. Termosztatikai egyensúly, a termodinamika nulladik főtétele. Hőmérsékletmérés. Kelvin skála. Hőtágulás. Fajhő.	Feladat megoldás
11. hét	Kalorimetria. Joule kísérlet. A termodinamika I. Főtétele. Reverzibilis és irreverzibilis termodinamikai folyamatok. Izoterm állapotváltozáskor végzett munka. Adiabtikus folyamatok. Poisson egyenletei. Adiabtikus állapotváltozáskor végzett munka.	2. labormérés
12. hét	Izoterm állapotváltozáskor végzett munka. Adiabtikus folyamatok. Poisson egyenletei. Adiabtikus állapotváltozáskor végzett munka. Carnot ciklus. A kvázisztatikus folyamatok II. főtétele. Entrópia fogalma. Hőerőgépek. A termodinamika III. főtétele.	Feladat megoldás
13. hét	Hővezetés. Fourier törvény. Termikus ellenállás. Síklap termikus ellenállása. Hőáramlás. Hősugárzás. Fekete test sugárzása. Stefan-Boltzmann törvény. Wien-féle eltolódási törvény.	Feladat megoldás
14. hét	Statisztikus fizikai alapok. Kinetikus gázelmélet. Szabadsági fok. Ekvipartíció tétel, Maxwell-Boltzmann statisztika.	Évközi munka lezárása
15. hét	II. projekthét	Pótzh, beszámoló

Ajánlott szakirodalom:

Az előadás anyagának elektronikus változata, amely a Tanszék honlapján (fft.szie.hu) megtalálható
Budó Ágoston: Kísérleti Fizika I. Tankönyvkiadó, Budapest, 1978
Holics L.: Fizika 1, 2 Műszaki kiadó Bp, 1997
Simonyi K.: A fizika kultúrtörténete, Akadémiai Kiadó Bp. 2011

A félév elismerésének feltételei:

- 2 db zárthelyi dolgozat legalább 14-14 pont (40%) teljesítési szinttel (a 10. és 13. oktatási héten)
- 2 db laboratóriumi mérés elvégzése és a mérésekről készített értékelhető jegyzőkönyvek beadása

Az értékelési rendszer az alábbi:

A hallgatók a félév során maximálisan 100 pontot szerezhhetnek az alábbi megoszlás szerint:

- 2 db **zárthelyi dolgozat:** 2 x 35 = 70 pont
- 10 db **házi feladat:** 10 x 2 = 20 pont
- 2 db **labor mérés:** 2 x 5 = 10 pont

Összesen: 100 pont
=====

A megszerzett pontok és az érvényes Vizsgaszabályzat alapján az érdemjegyek az alábbiak:

86-100 jeles
76- 85 jó
61 - 75 közepes
51 - 60 elégséges
0- 50 elégtelen

Dr. Seres István
egyetemi docens
tárgyelőadó